

Broj:

Podgorica, 23.06.2023. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije na osnovu čl. 20f st 1 t.10 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 33/12, 13/18 i 145/21) i člana 10 stav 1 i 2 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18), u postupku davanja mišljenja po zahtjevu Ministarstva kapitalnih investicija, a na osnovu prijedloga mišljenja direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 23.06.2023.godine donosi

MIŠLJENJE

Predlog Programa privremene hitne podrške transportnom sektoru u kontekstu trenutne globalne krize izazvane ratom u Ukrajini, odnosi se na pitanja državne pomoći, i u skladu je sa Privremenim okvirom za mjere državne pomoći u kriznim situacijama za podršku privredi nakon ruske agresije na Ukrajinu (2022/C 426/01), koji se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 8 Pravilnika o listi pravila državne pomoći.

O b r a z l o ž e n j e

Zahtjev

Ministarstvo kapitalnih investicija (u daljem tekstu: „Ministarstvo“) podnijelo je Zahtjev za davanje mišljenja broj: 01-011/23-1538/2 od 10.04.2023. godine, zaveden u Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „Agencija“) pod brojem: 05-430/23-201/4 dana 28.04.2023. godine, na Predloga Programa privremene hitne podrške transportnom sektoru u kontekstu trenutne globalne krize izazvane ratom u Ukrajini (u daljem tekstu: „Predlog programa“). U prilogu akta dostavljen je Obrazac 1 - Prijava za državnu pomoć (u daljem tekstu: „Prijava“), kao i Prilog 1 Izjava korisnika o ispunjenosti određenih kriterijuma kojom se dokazuje uticaj krize na njegovo poslovanje.

Ministarstvo je dana 05.06.2023. godine dostavilo dopunu zahtjeva, zavedenom kod Agencije pod brojem: 05-430/23-201/7, koja sadrži izmijenjeni Predloga Programa i Obrazac prijave državne pomoći pečatiranom i potpisanom od strane ovlašćenog lica Ministarstva. Izmjena se

odnosi na sekciju B Predloga Programa, u kojoj se maksimalni limit za dodjelu pomoći po privrednom društvu umanjuje sa dva miliona na jedan milion eura.

Prijava pomoći

Kako je navedeno u Prijavi, prijavljena mjera podrazumijeva šemu pomoći koja se finansira iz Budžeta Crne Gore, pod nazivom Program privremene hitne podrške transportnom sektoru u kontekstu trenutne globalne krize izazvane ratom u Ukrajini. Ministarstvo smatra da je aktuelna kriza jako pogodila cjelokupnu crnogorsku ekonomiju i životni standard građana, jer pored svega navedenog, kriza remeti i lance snabdijevanja, utičući i na izvoz i uvoz, a samim tim i na cijene svih roba i usluga na tržištu. Ovi poremećaji su značajno uticali ne samo na aktivnosti malih i srednjih preduzeća (MSP), već i velikih preduzeća - s obzirom na značajno smanjenje dostupnosti finansiranja, na koje utiču negativne posljedice aktuelne krize, postoji opasnost od negativnog uticaja na zapošljavanje, a vrlo neizvjestan je i budući ekonomski oporavak.

U vezi sa svim navedenim, ovaj program ima za cilj da otkloni nedostatak likvidnosti sa kojima se suočavaju transportna preduzeća koja su direktno ili indirektno pogođena ozbiljnim poremećajem privrede izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu i sankcijama koje je uvela EU i međunaroda zajednica, ali i Crna Gora kao kandidat za članstvo u EU, kao i ekonomske kontramjere koje je do sada preduzela Rusija.

Kako se u Prijavi dalje navodi, kriza je naročito vidljiva u sektoru transporta s obzirom da su cijene goriva, kao osnovnog inputa ovim preduzećima, u prethodnom periodu drastično porasle. U periodu januar-oktobar 2022. godine, prosječna inflacija u Crnoj Gori je iznosila 12,2%, uz ubrzanje u trećem kvartalu (15,3%), pri čemu su cijene hrane i bezalkoholnih pića, ali i transporta (2,0 p.p.) dale najveći pozitivan doprinos rastu potrošačkih cijena za deset mjeseci 2022. godine dale. U oktobru inflacija je rasla na 16,8%, pri čemu su snažno porasle cijene hrane (30,3%) i goriva (12,3%). Namjena pomoći jeste kompenzacija za štetu izazvanu prirodnim katastrofama ili vanrednim okolnostima. Predlog programa se odnosi na hitnu podršku saobraćajnom sektoru koji je naročito pogođen cijenom goriva koja se negativno odrazila na poslovanje transportnih preduzeća uprkos većoj realizaciji pređenih kilometra i prevezenih putnika i robe. Pomoć je predviđena za oblast transporta i to: kopneni saobraćaj, kombinovani saobraćaj, lučki poslovi, pomorski sobraćaj, aerodromski poslovi i vazdušni saobraćaj. Vrsta pomoći je u vidu subvencija i predviđeno trajanje je do 31.12.2023. godine. Pomoć u okviru ovog programa nije uslovljena izmještanjem proizvodne djelatnosti ili druge djelatnosti korisnika u druge opštine i/ili gradove Crne Gore, drugu zemlju u okviru CEFTA-e ili EU, odnosno teritoriju države koja odobrava neku drugu pomoć po ovom osnovu.

Konkretno, Predlog programa pomoći će se realizovati u skladu sa poglavljem 2.1. Privremenog okvira – ograničeni iznosi pomoći za privredne subjekte pogođene aktuelnom krizom.

U Predlogu programa se dalje navodi da se isti donosi na odnosu člana 7 stav 1 Zakona o kontroli državne pomoći kojim je predviđeno da će se državna pomoć smatrati usklađenom ako se dodjeljuje radi izvršenja projekta koji zajednički finansiraju Evropska unija i Crna Gora, ili za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi Crne Gore i na osnovu Pravilnika o listi pravila

državne pomoći („Sl. list CG“ br. 34/14 ... 34/23) (u daljem tekstu: „Pravilnik“), Prilog 8 (Privremeni okvir za mjere državne pomoći u kriznim situacijama za podršku privredi nakon ruske agresije na Ukrajinu (2022/C 131 I/01)).

Krajnji korisnici mjere su sva preduzeća i preduzetnici u sektoru saobraćaja koji posluju u Crnoj Gori, a na čije poslovanje u 2022. godini i 2023. godini je uticala kriza, direktno ili indirektno, i kojima su potrebna sredstva za ulaganje u osnovna sredstva ili obrtna sredstva, odnosno tekuće poslovanje. Procijenjeni broj korisnika ovog programa je između 5 i 564, zavisno od broja zainteresovanih licenciranih prevoznika u drumskom saobraćaju. Fizička ili pravna lica koja podliježu sankcijama EU, a kojima se i Crne Gora pridružila, ne mogu imati ni direktnu niti indirektnu korist od ovog programa.

U obrascu Prijave državne pomoći se navodi da se radi o šemi državne pomoći, da se pomoć odnosi na sektor transporta. Dalje se navodi da, u kontekstu trenutne krize izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu, i situacijom sa kojom se suočava globalno tržište, a samim tim i Crna Gora, Ministarstvo kapitalnih investicija je predložilo navedeni program radi ublažavanja posljedica ove krize. Pomoć je previđena u vidu subvencije i odnosila bi se na mikro, mala, srednja i velika privredna društva.

Dopunom dokumentacije, navedeno je da ukupan budžet za ovaj program iznosi 12 miliona eura, dok ukupan iznos pomoći po jednom korisniku ne može preći maksimalni iznos od 1 milion eura. Izvor finansiranja je Budžet Crne Gore.

Iničijalnim aktom Ministarstva, takođe je navedeno da je Agencija donijela mišljenje o ovom pitanju br. 01-430/23-201/3 od 28.03.2023. godine, ali da je tada nije pravilno postupljeno iz razloga što je Privremeni okvir za mjere državne pomoći u kriznim situacijama za podršku privredi nakon ruske agresije na Ukrajinu, (2022/C 131 I/01) važio na teritoriji Crne Gore jer isti nije stavljen van snage. U zahtjevu se takođe navodi da je novi Privremeni okvir stupio na snagu 01.04.2023. godine, a da je Mišljenje Agencija donijela 28.03.2023. godine, pa je prijava Ministarstva morala biti razmatrana u skladu sa postojećim pravnim okvirom. Konačno u zahtjevu se navodi da se u skladu sa članom 65b Uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele pomoći („Sl. list CG“ br. 27/10, 34/11 i 16/14) (u daljem tekstu: „Uredba“), propisano da će se započeti postupci po prijavi za dodjelu državne pomoći podnijetoj do početka primjene prevoda odgovarajućih pravila iz člana 3a stav 2 Uredbe okončati po kriterijumima, uslovima i pravilima koji su se primjenjivali u trenutku podnošenja te prijave.

U predmetnom zahtjevu se takođe navodi da se očekivano pozitivno mišljenje donese u što kraćem roku.

Ocjena

Članom 2 Zakona o kontroli državne pomoći utvrđeno je da je državna pomoć:

1. Finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući i fondove Evropske unije i druge javne fondove;

2. Pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;
3. Finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu;
4. Pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Uvidom u predmetnu dokumentaciju utvrđeno je da se Predlog programa odnosi na sredstva iz Budžeta Crne Gore, kao i da se odnosi na društva koja obavljaju privrednu djelatnost, i to iz oblasti transporta čime su ispunjeni uslovi propisani tačkama 1, 2 i 3 člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći. Dalje je utvrđeno da bi primjenom predmetnog Programa postojala mogućnost ugrožavanja konkurencije i trgovine između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima. Na osnovu navedenog utvrđeno je da se predmetni Predlog programa odnosi na pitanja državne pomoći.

Nakon utvrđivanja da se predmetni zahtjev odnosi na pitanja državne pomoći, Agencija je utvrđivala da li bi ista bila usklađena.

Shodno članu 7 stav 2 tačka 2 Zakona o kontroli države pomoći, propisano da će se smatrati usklađenom državna pomoć koja služi za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi Crne Gore. Stav 3 istog člana propisuje da bliže kriterijume uslove i način dodjele državne pomoći iz st. 1 i 2 ovog člana, propisuje Vlada na predlog Ministarstva. Bliži uslovi i kriterijumi su određeni Pravilnikom o listi pravila državne pomoći. Prilogom 8 Pravilnika definisan je Privremeni okvir za mjere državne pomoći u kriznim situacijama za podršku privredi nakon ruske agresije na Ukrajinu, (2022/C 131 I/01)).

Članom 2, Privremenog okvira, koji je stupio na snagu 01.04.2023. godine, definisane su privremene mjere državne pomoći. Tačkama 54-58 ovog člana, propisani su ograničeni iznosi pomoći. Agencija će, shodno navedenom državnu pomoć smatrati usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka b) UFEU pod uslovom da su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

- a) ukupan iznos pomoći da ne prelazi 1 milion eura po privrednom društvu ni u jednom trenutku;
- b) pomoć se može dodijeliti putem direktnih bespovratnih sredstava, poreskih olakšica i povoljnijih uslova plaćanja ili drugih oblika kao što su povratni avansi, jemstva, zajmovi i vlasnički kapital pod uslovom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prelazi ukupnu gornju granicu od 1 milion eura (bruto iznos) po privrednom društvu;
- c) pomoć se dodjeljuje na osnovu šeme sa procijenjenim budžetom;
- d) pomoć se dodjeljuje najkasnije do 31. decembra 2023. godine;
- e) pomoć se dodjeljuje društvima koja su pogođena krizom.

Zaključak

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je da je Predlog programa usaglašen sa važećim Privremenim okvirom za mjere državne pomoći u kriznim situacijama za podršku privredi nakon ruske agresije na Ukrajinu (2022/C 426/01), koji se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 8 Pravilnika o listi pravila državne pomoći.

Ministarstvo kapitalnih investicija biće u obavezi da vodi računa o tome da se pomoći na osnovu ovog Predloga programa dodjeljuju samo onim privrednim subjektima koji su zaista pretrpjeli štete/poteškoće u poslovanju zbog trenutne krize i koja to dokažu, a što će se cijeliti na osnovu izjave korisnika o ispunjenosti određenih specifičnih kriterijuma datih u Prilogu 1 ovog programa i obrazloženja zahtjeva.

Agencija prilikom sačinjavanja ovog mišljenja nije razmatrala opravdanost iznosa limita pomoći po privrednom društvu u tački 55 Privremenog okvira, već je cijnila pitanje postojanja državne pomoći i usklađenosti iste sa propisima iz oblasti državne pomoći.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dragan Damjanović

Dostavljeno:

- Ministarstvu kapitalnih investicija, Rimski trg 46, Podgorica

-u spise predmeta i

-a/a